

METODOLOGIJA UVOĐENJA ČISTIJE PROIZVODNJE

PROJEKAT SE SPROVODI UZ AKTIVNO UČEŠĆE ZAPOSLENIH U PREDUZEĆE

IZUZETNO VAŽNO!

PODRŠKA RUKOVODSTVA JE
PREDUSLOV ZA USPEH PROJEKTA

TIM ZA SPROVOĐENJE PROJEKTA

- ZAPOSLENI U PREDUZEĆU
- EKSPERTI ZA ENERGETSKU
EFIKASNOST
- EKSPERTI ZA ČISTIJU PROIZVODNJU
- **VOĐA TIMA JE IZ PREDUZEĆA**

NAČIN RADA

- Obuka članova tima na radionicama (4)
- U periodu između radionica primena obrađene metodologije uz aktivno učešće eksperata
- Iznalaženje opcija čistije proizvodnje
- Izbor opcija po kriterijumima izvodljivosti, najvećih ušteda (zagađenja), povraćaju investicija

RADIONICE

- **ČETIRI** dvodnevne radionice na Tehnološko-metalurškom fakultetu

Radionicama prisustvuju:

- Članovi formiranog tima iz svakog preduzeća (dva do tri)
- nacionalni i međunarodni eksperti

RADIONICE - PREZENTACIJE

RADIONICE – RAZMENA ISKUSTAVA

RADIONICE - VEŽBE

Radni list 1-7: Naša situacija u pogledu životne sredine

Kompanija:
Ime:

Kompanija: Ime:				
Korišćenje sirovina				
Korišćenje energije				
Otpadne vode				
Sprečavanje zagađenja				
Separacija otpada				
Buka				
Državni organi				

Teme:

- Čistija proizvodnja: strategija, analiza procesa i smanjenje količine otpada i emisija
- Obrazovanje radne grupe i programa zaštite životne u preduzeću; Inovacije i kreativne tehnike
- Analiza protoka materijala; pokazatelji zaštite životne sredine
- Upravljanje otpadom i logistika
- Analiza upotrebe energenata
- zakonodavstvo i normativi u zaštiti životne sredine
- Nabavka sirovina i rukovanje opasnim materijama

PRIMENA METODOLOGIJE

Primer – materijalni bilans

Br..	Materijal	Godišnja količina	Jedinice	Specifična cena Po jedinici	Ukupan iznos	Namena/upotreba	% u finalnom proizvodu
1							
2							
3							
4							

OBILAZAK PREDUZEĆA

DEFINICIJA OPCIJA ČISTIJE PROIZVODNJE

Radni list 5-1: evaluacija "brainstorming" ideja

Kratak opis ideje	Izvodljivost	CP-kategorija
Između magacina sirovina i magacina gotove robenapraviti nadstrešnicu kako bi sve palete sa artiklima bile zaštićene	3	D
U magacinu poluproizvoda i magacinu gotove robe rešiti problem kapanja kondenzovane vode sa krova	3	D
U PZO, umesto staklenih prozora na svetlarnicima, postaviti žaluzine čijim bi se otvaranjem/zatvaranjem podešavalo strujanje vazduha i regulisala radna temperatura	3	D
Na kabinama za senčenje na automatskom nanošenju emajla, umesto pomeranja cele kabine radi čišćenja , celom širinom kabine(po dnu) napraviti i postaviti posudu na točkićima što bi olakšalo čišćenje kabine i dalo mogućnost za izdvajanje emajla sa teškim metalima	1	D
Ponovo vratiti proces odmašćivanja na normalni režim rada, bez vraćanja korpe sa artiklima napred/nazad (poboljšava se protočnost rada , smanjuje utrošak deterdžemta, smanjuje količina zagađenih otpadnih voda)	2	T
Radionicu sa električarima izmestiti iz PZO, prostoriju spojiti sa bubnjarem a u njoj postaviti mlinove isključivo za mlevenje receptura sa Cd, Cr, ... U tom delu bubnjare planirati izgradnju taložne jame u kojoj bi se skupljao otpadni emajl i sprečio njegov odlazak u egalizacioni bazen	4	O
Iskoristiti veoma veliku površinu krovova pogona za prikupljanje kišnice koju treba usmeriti ka bazenu koji treba napraviti recimo duž ograde sa FAD-om . Prestale bi poplave pogona i smanjili troškovi tehničke vode.	3	D

Ekonomska evaluacija opcija čistija proizvodnje

Procena ušteta primenom opcija čistije proizvodnje

R.B.	Naziv aktivnosti	Potrebna ulaganja(EUR)	Očekivane uštete (EUR)
1	Dovesti rečnu vodu na ciklon i liniju teflona	373,34	172,62
2	Oblaganje spojeva i instalacija kompr.vazduha	153,85	217,83
3	Ugradnja teleskopskih svetiljki u aneksu PZO	33,85	244,82
4	Uraditi autom.regul.temp.na kadama u bajceraju	180,00	467,26
5	Kontrola neuposlenih kapaciteta	/	921,59
6	Isključenje osvetljenja u hodn.poslovnog centra	/	674,50
7	Zameniti redosled kada u bajceraju	/	1.162,03
8	Ugradnja rekuperatora toplote u kotlarnici	61.911,96	13.585,00
9	Zamena klasičnih elektrom.sa EEF1 motorima	608,95	2.357,00
10	Ugradnja regulatora za regul.elektrom.pogona	106.200,00	85.464,00
11	Uvesti automatsko uprav.energetskom efikasn.	55.000,00	21.154,00
12	Poboljšati rad ventilacije na peći teflona	/	/
13	Rešiti ventilaciju u bubnjari	30.000,00	/
14	Uraditi automatsko dozir. kiseline u bajceraju	1.200,00	/
UKUPNO		255.661,95	126.420,65

Smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu

Opcije (r.br)	Uticaj na životnu sredinu	Smanjenje potrošnje	Smanjenje emisije* t CO ₂
- Dovedi rečnu vodu na ciklon i liniju teflona (1)	Smanjenje potrošnje vode iz vodovoda	187 m ³	
-Zameniti redosled kada u bajceraju	Smanjenje potrošnje rečne vode	22.464 m ³	
-Ugradnja rekuperatora toplote (8)	Smanjenje potrošnje prirodnog gasa	35.750 m ³	75
-Uraditi autom. regul. temperaturena kadama u bajceraju (3) -Kontrola neuposlenih kapaciteta (4) - Isključenje osvetljenja u hodnicima poslovnog centra (5) - Zamena klasičnih elektrom.sa EEF1 motorima (9) - Ugradnja regulatora za regulaciju elektrom, pogona (10)	Smanjenje potrošnje električne energije	2.788.006 kWh	1500

* www.carbontrust.co.uk/resource/

HVALA NA PAŽNJI

Centar za čistiju proizvodnju Srbije

www/cpc-serbia.org

Vojislavka Šatrić

011 33 70 494

Vojislavka.satric@cpc-serbia.org